AMNESTY INTERNATIONAL

Afdeling Nederland
Keizersgracht 177
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam

T 020 626 44 36
F 020 624 08 89
E amnesty@amnesty.nl
I www.amnesty.nl

De heer Eberhard van der Laan, burgermeester van Amsterdam
De heer Fred Teeven, staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Datum
27 augustus 2014

Onderwerp
Situatie Vluchtgarage en overlijden Nasir Gulud

Ons kenmerk
Dir/en/2014/213

Uw kenmerk

Geachte heer Van der Laan, heer Teeven,

Met deze brief roepen wij u op om met spoed tot een oplossing te komen voor de bewoners van de Vluchtgarage, wier rechten op dit moment niet afdoende worden beschermd. De impasse tussen de Rijksoverheid en de gemeente over de reikwijdte van de inzet richting uitgeprocedeerde asielzoekers en ongedocumenteerde migranten mag niet tot gevolg hebben dat hun basale levensbehoeften in het gedrang komen.

Amnesty International is geschokt over de dood van Nasir Gulud uit Somalië, bewoner van de Vluchtgarage hetgeen ons noopt u opnieuw te schrijven. Begin juni stuurden vier organisaties een gezamenlijke oproep aan staatssecretaris Teeven om een adequate levensstandaard voor uitgeprocedeerde asielzoekers en ongedocumenteerde migranten te garanderen.[1] Op 13 juni 2014 schreven wij burgemeester Van der Laan over de situatie in de Vluchthaven en de Vluchtgarage.[2]

Hoewel de oorzaak van de dood van Nasir Gulud op dit moment onderwerp is van politie-onderzoek komt het afschuwelijke incident voor velen niet onverwacht. Amnesty International en vele andere organisaties hebben hun zorgen uitgesproken over de erbarmelijke omstandigheden waarin mensen op straat en in accomodaties zoals de Vluchtgarage moeten overleven. Daarbij werd soms ook specifiek gewezen op de onveiligheid van de situatie in de Vluchtgarage.

Middels een *immediate measure* d.d. 25 oktober 2013 heeft het Europese Comité voor Sociale Rechten (ECSR) de Nederlandse overheid opgeroepen actie te ondernemen. Het ECSR stelt dat mensen zonder verblijfsvergunning: *"evidently find themselves at risk of serious irreparable harm to their lives and their integrity when being excluded from access to shelter, food and clothing."* Het ECSR stelt ook dat de overheid alle mogelijke maatregelen moet nemen om de *basic needs* te waarborgen. Nederland heeft de opdracht gekregen:

---

[1] Zie: http://www.amnesty.nl/nieuwsportaal/nieuws/oproep-voor-adequate-levensstandaard-uitgeprocedeerde-asielzoekers
[2] Op 7 juli zonden wij tevens een brief over dit onderwerp aan de Gemeenteraad van Amsterdam.

AMNESTY INTERNATIONAL

> *"(To) adopt all possible measures with a view to avoiding serious, irreparable injury to the integrity of persons at immediate risk of destitution, through the implementation of a coordinated approach at national and municipal levels with a view to ensuring that their basic needs (shelter, clothes and food) are met."*

Het moge duidelijk zijn dat het ECSR zich richt tot zowel de landelijke als de lokale overheid. Amnesty International is in dit verband verontrust over de tegenstrijdige reacties die we sindsdien van de Rijksoverheid en van de gemeente hebben gezien. Enerzijds zegt de staatssecretaris in een brief van 25 juni 2014 aan Kerk in Actie dat er: "primair een rol voor de burgemeester is weggelegd vanuit zijn bevoegdheid voor het handhaven van de openbare orde en de openbare volksgezondheid." Anderzijds stelt een woordvoerder van de gemeente Amsterdam in de Volkskrant (26 augustus 2014):

> *"De gemeente mag geen opvang bieden aan uitgeprocedeerde asielzoekers. Dit gaat om een gekraakt pand waarin wij niet verantwoordelijk zijn voor de orde en veiligheid. Wel heeft Amsterdam ontzettend veel gedaan voor deze groep mensen, binnen de grenzen die de wet stelt."*

Het lijkt er op dat gemeente en de overheid elkaar de verantwoordelijkheid van opvang en zorg voor ongedocumenteerden toeschuiven. Dit leidt niet tot een oplossing. Amnesty International kent geen wettelijke regeling die het bijstaan van ongedocumenteerden om te voorzien in hun basale levensbehoeften verbiedt. Afspraken tussen de Rijksoverheid en lokale overheden mogen er nimmer toe leiden dat de basale rechten van mensen in het gedrang komen.

Amnesty International heeft op 12 juni 2014 een bezoek gebracht aan de Vluchtgarage om polshoogte te nemen over de omstandigheden daar. Ook hierna hebben medewerkers van Amnesty International regelmatig contact gehad met bewoners van de Vluchtgarage en hulpverleners. Zoals aangegeven in de brief aan u van 13 juni jl. is er naar onze mening in de Vluchtgarage geen sprake van een adequate levensstandaard en zien wij een verantwoordelijkheid voor de overheid om hulp te bieden. In de bijlage bij deze brief zetten wij graag nog een aantal bevindingen over de omstandigheden in de Vluchtgarage op een rijtje, hoewel we er van uitgaan dat deze bij u beide zeer bekend zijn.

De voortdurende uitzichtloosheid in de Vluchtgarage heeft in de afgelopen weken geleid tot veel stress en onderlinge spanningen. De situatie lijkt zich steeds verder te verslechteren. Het moge duidelijk zijn dat de dood van Nasir Gulud een enorme impact heeft op de mensen in de Vluchtgarage. De ontreddering en het verdriet over het verlies van iemand met wie men lange tijd heeft samengeleefd zijn groot. De spanning in de groep is voelbaar en sommige mannen lijken op dit moment - meer nog dan anders - kwetsbaar voor nieuwe emotionele uitbarstingen die kunnen leiden tot geweld.

Amnesty International dringt hierom nogmaals aan op urgente actie van de overheid. We doen daarom een beroep op u om met de grootst mogelijke spoed te komen tot een "*coordinated approach*", zoals bedoeld door het ECSR, en om maatregelen te treffen om de basisbehoeften alsook de veiligheid van de mensen in de Vluchtgarage te garanderen, alsmede de zorg voor mensen met psychische klachten ter hand te nemen.

Vanzelfsprekend zijn wij bereid daarover met u in gesprek te gaan.

Met vriendelijke groet,

Eduard Nazarski
Directeur Amnesty International, afdeling Nederland

AMNESTY INTERNATIONAL

Bijlage: korte impressie omstandigheden Vluchtgarage

- In de 'Vluchtgarage' bevinden zich ruim 100 mannen. Het exacte aantal is niet bekend, maar lijkt nog steeds verder toe te nemen. In de meeste gevallen betreft het uitgeprocedeerde asielzoekers zonder recht op opvang, kleding of voedsel. In veel gevallen lijkt sprake van psychische problemen, soms zelfs van ernstige psychiatrische stoornissen.
- Het gebouw is vervallen en in afwachting van sloop. Er is geen gas en geen warm water. Er zijn geen douches. Er is slechts een beperkt aantal wc's, die regelmatig kapot of verstopt zijn. Dit veroorzaakt stank en overstromingen. De toegang tot elektriciteit is zeer beperkt. Regelmatig springen stoppen en elektrisch koelen of verwarmen is daarom een groot probleem. In het gebouw valt regelmatig de verlichting uit en is het dan volledig donker. Op meerdere plekken in het gebouw is sprake van lekkage. Regelmatig loopt het water de gangen in. Soms staan de vloeren bij de wc's blank. Tijdens de rondleiding van Amnesty International in het gebouw was er ook water gelekt in de verlichting (op de bodem van de lampenkap). Het gebouw biedt geen enkele privacy en de bewoners slapen en wonen in overvolle kamers dicht op elkaar.
- Voor eten en drinken is de groep afhankelijk van giften van particulieren. Soms (gedurende bijvoorbeeld de Ramadan) was er genoeg. In andere perioden is er te weinig (gezond) voedsel voorradig. Er wordt op primitieve wijze gekookt op gasflessen in de verblijfsruimten. Er zijn regelmatig conflicten over de voedselverdeling en andere 'schaarse goederen'.
- Het gebouw is niet beveiligd. Ook mensen die er niet `thuishoren' kunnen er in en uit. Regelmatig zorgen deze mensen voor problemen. De benedenverdieping is grotendeels in gebruik door mensen die niet te handhaven zijn in 'de kamers' (boven). Daarbij spelen drugs en alcohol een rol, maar vooral ook veel psychiatrische problemen. Een aantal bewoners probeert e.e.a. te coördineren en de veiligheid te bewaken, maar nu de situatie al sinds december 2013 voortduurt is dit voor hen te zwaar, te ingewikkeld en ook vaak te gevaarlijk. Ook omdat door de doorlopende groei van het aantal bewoners en slecht zicht valt te houden op wie er wel of niet 'thuishoort'. Het is voor hen vrijwel onmogelijk om de (verkeerde) buitenstaanders te weren ook al zijn daar onderling regelmatig plannen/afspraken over gemaakt. Regelmatig wordt de spanning te groot en zijn er escalaties met geweld. Mensen vertellen bang te zijn en 's avonds hun kamers niet meer uit te durven.